

ས་ཆའི་ཉོག་ས་བསལ་ལམ་སྟོན
སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༨ ཅན་མ།

Land Dispute Settlement Guidelines 2018

National Land Commission Secretariat

ས་ཆའི་ཉེ་གས་སེལ་ལམ་སྟོན་ ༢༠༡༥ ཚན་མ།

༣ ལམ་སྟོན་འདི་ འབྲུག་གི་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ ༢༠༠༧ ཚན་མའི་དོན་ཚན་ ༡༠(ཉ) པའི་
དབང་ཚད་ འབྲུག་གི་མདོན་མཐོ་ཁྲིམས་འདུན་གྱིས་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ཟླ ༤ པའི་ཚེས་ ༡༠ ལུ་
གནང་བའི་ གསལ་སྒྲགས་ཨང་ མདོན་མཐོ་(༤༡)-༢༠༡༥/༢༠༠༤ ཚན་མ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ པར་
སྐྱོན་འབད་མ་ཨིན།

མཚན་གནས་དང་ འགོ་བཙུགས་སྒྲ་ཚེས།

- ༡ ལམ་སྟོན་འདི་ས་ཆའི་ཉེ་གས་སེལ་ལམ་སྟོན་ ༢༠༡༥ ཚན་མ་ཟེར་བཞེད་དགོ།
- ༢ ལམ་སྟོན་འདི་ གནམ་ལོ་ ས་ལོ་ཁྲི་ལོ་ ཟླ་ ༥ པའི་ཚེས་ ༢ ལུ་འམ་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༥
ཟླ་ ༤ པའི་ཚེས་ ༡༥ ལས་འགོ་བཟུང་སྟེ་བསྐར་སྤྱོད་འབད་དགོ།

ཆམེད།

༣ ལམ་སྟོན་འདི་གིས་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གི་ སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ཟླ་ ༥ པའི་ཚེས་ ༢༧
ཚན་མའི་གསལ་བསྒྲགས་ཨང་ ཨེན་ཨེལ་སི་ཨེསི་ཨེལ་ཨར་ཇི་(༠༧)༢༠༠༩/༢༧༥༧ དང་
འབྲུག་གི་སའི་བཅའ་ཡིག་དང་སྤྱི་ག་གཞི་ ༢༠༠༧ ཚན་མའི་དོན་ཚན་ ༢༩༤ ལས་ ༣༠༧
ཚུན་ ཆམེད་ཨིན།

ཁྲིམས་འདུན་གྱི་དབང་བྱུང།

༤ སའི་བཅའ་ཁྲིམས་དོན་ཚན་ ༥༡ དང་ ༥༧ པ་དེ་ལས་ ལམ་སྟོན་འདི་གི་དོན་ཚན་ ༤༤
པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ཁྲིམས་འདུན་ལུ་ ས་ཆའི་ཉེ་གས་འཛིང་ཚུ་ བདེན་རྒྱུན་བསལ་ལོ་དང་
སྤྱོད་གསལ་མཛིང་ཞིའི་དབང་བྱུང་ཡོད།

ས་ཆའི་ཉེ་གས་སེལ་ལམ་ལུགས།

- ༥ རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་སྐྱོན་ཚོགས་ཀྱིས་ ས་ཆའི་ཉེ་གས་འཛིང་ཚུ་ བདེན་རྒྱུན་བསལ་ལོ་དང་
སྤྱོད་གསལ་མཛིང་ཞིའི་དོན་ལུ་ ཉེ་གས་སེལ་ལམ་ལུགས་གཞི་བཙུགས་འབད་དགོ།
- ༦ ས་ཆའི་ཚུད་ཉེ་གས་སྐྱོན་གསལ་མཛིང་ཞིའི་དོན་ལས་ ལམ་ལུགས་དང་ བྱ་སྤྱོད་རིམ་པ་ཚུ་
འཛིན་ཐངས་ཚན་དང་ དོན་སྤྱོད་ཚན་ རྣམ་དག་ དངས་གསལ་ཚན་སྟེ་དགོ།

Land Dispute Settlement Guidelines, 2018

These Guidelines are issued in pursuant to the power vested in the National Land Commission Secretariat under Section 10 (h) of the Land Act of Bhutan, 2007 and the Notification no. Nyentho(41)-2015/2004 dated 10th June, 2015 of the Supreme Court of Bhutan.

Short Title and Commencement

1. These Guidelines shall be called the "Land Dispute Settlement Guidelines, 2018";
2. These Guidelines shall come in to force from 15th day of June, 2018 corresponding to the 2nd day of the Fifth Month of the Earth Male Dog Year.

Repeal

3. These Guidelines shall supersede the notification No. NLCS /LRD(07)2009/3787 dated 27th May, 2009 of the Commission Secretariat and Sections 296 to 307 of the Land Rules and Regulations of the Kingdom of Bhutan 2007.

Jurisdiction of the Courts

4. Pursuant to Sections 51 and 57 of the Land Act and Section 66 of these Guidelines the Court of law shall have the jurisdiction to hear and adjudicate land disputes.

Land Dispute Settlement System

5. The National Land Commission shall constitute a Dispute Settlement System to hear and adjudicate land disputes.
6. The system and procedure for adjudicating land disputes shall be efficient, effective, fair and transparent.

ས་ཆའི་ཚོང་ཉོགས་ཀྱི་དབྱེ་བ།

- ཡ) ཉོ་བཙོང་དང་ སྐལ་བ་བགོ་བཤའ་ གཞུན་དོན་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོབ་དབང་ དེ་ལས་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གིས་གནང་བའི་གྲོས་ཚད་འདི་ལུ་ ལེ་རྒྱུད་མ་བཏུབ་པའི་རིགས་ཚུ་དབང་རུས་ལྷན་པའི་ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་སར་ཕུལ་དགོ།
- ༤) ཁྲམ་ནང་ ཡངན་ ས་ཆའི་ཆ་ཚད་ཀྱི་ཐོ་བཀོད་ནང་གི་ཚོར་འབྲུལ་ ས་མཚམས་དང་འབྲེལ་བའི་གཞན་དོན་ ཞིང་ཡང་ཚོར་བཅོས་ ས་ཁག་གཅིག་ལུ་ས་ཇོ་གཉིས་ཀྱིས་ཐོབ་བཅོད་བཀོད་མི་དང་ གཞུན་ཡང་ དེ་བཟུམ་གྱི་གཞན་དོན་ཚུ་ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གིས་ངོས་ལེན་འབད་དགོ།

ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་།

- ༧) ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་གཤམ་འཁོད་ཀྱི་གནས་ཤིང་མ་འདྲམ་མ་ བྱང་ ས་ཆའི་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་ གཞི་བཅུག་འབད་དགོཔ་དེ་ཡང་།
  - ༡) ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་།
  - ༢) རྫོང་ཁག་ ཡངན་ ཁྲམ་སྡེ་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་།
  - ༣) མེད་འོག་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་།

ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གི་འཇུག་མི།

- ༡༠) ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་ནང་ གཤམ་གསལ་གྱི་འཇུག་མི་ཚུ་འོང་དགོཔ་དེ་ཡང་།
  - ༡) ནུང་ཚེན་ ལྷི་འཛིན།
  - ༢) ས་འཇལ་དང་སབ་ཁ་བཟོ་སྐྱུན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་མདོ་ཚེན་ འཇུག་མི།
  - ༣) ས་ཆ་བདག་སྐྱོང་དང་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་མདོ་ཚེན་ འཇུག་མི།
  - ༤) རྒྱལ་སྤྱི་ས་མཚམས་ཡིག་ཚང་གི་མཁས་མཚོག་ འཇུག་མི།
  - ༥) རྒྱལ་ཡོངས་གཞི་ཆགས་ལས་ཤིང་གི་མཁས་མཚོག་ འཇུག་མི།
  - ༦) གོང་གསལ་ཡངན་ཁྲམ་སྡེའི་ ས་ཁག་གཅི་འཛིན་ འཇུག་མི།

Types of Land Disputes

7. The subject matter of disputes relating only to sale-purchase, inheritance, easement rights and cases appealed from the decision of Dispute Settlement Committee shall be dealt by the court of competent jurisdiction.
8. Disputes relating to error in thram or cadastral records, boundary issues, plot correction, two owners' claim over the same plot and related matters shall be dealt by the Dispute Settlement Committees.

Dispute Settlement Committee

9. The Commission shall establish Dispute Settlement Committee at 3 different Levels:
  - a) Dispute Settlement Committee at the Commission Secretariat;
  - b) Dzongkhag or Thromde Dispute Settlement Committee (DzLDSC or TLDSK); and
  - c) Gewog Dispute Settlement Committee(GLDSC).

Composition of the Dispute Settlement Committee

- 10 The Dispute Settlement Committee at the Commission Secretariat shall comprise of:
  - a) Secretary, Chairperson.
  - b) Director, Department of Survey and Mapping (DOSAM), Member.
  - c) Director, Department of Land Administration and Management (DOLAM), Member.
  - d) Specialist from International Boundary, Member.
  - e) Specialist from National Rehabilitation Programme, Member.
  - f) Chief Land Registrar (Rural/Urban Land Record Division), Member.

11 རྫོང་ཁག་ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་ནང་ གཤམ་གསལ་འབྲུས་མི་འོང་དགོས་དེ་ཡང་།

- ཀ) རྫོང་བདག་ གྲི་འཛིན།
- ཁ) རྫོང་རབ་ འབྲུས་མི།
- ག) རྫོང་ཁག་གི་མས་དོན་འགོ་དཔོན་ འབྲུས་མི།
- ང) རྫོང་ཁག་ས་ཁྲམ་ཐོ་བཀོད་འགོ་དཔོན་ འབྲུས་མིའི་དྲུང་ཆེན།

12 ཁྲོམ་སྡེ་ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་ནང་ གཤམ་གསལ་འབྲུས་མི་འོང་དགོས་དེ་ཡང་།

- ཀ) ཁྲོམ་དཔོན་ གྲི་འཛིན།
- ཁ) བཀོད་བྱུང་དྲུང་ཆེན་ འབྲུས་མི།
- ག) ཁྲོམ་སྡེ་འདེམས་ཁོངས་ཚོགས་པ་ འབྲུས་མི།
- ང) ས་ཁྲམ་ཐོ་བཀོད་འགོ་དཔོན་ འབྲུས་མིའི་དྲུང་ཆེན།

13 བོད་འོག་ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་ནང་ གཤམ་གསལ་འབྲུས་མི་འོང་དགོས་དེ་ཡང་།

- ཀ) བོད་ གྲི་འཛིན།
- ཁ) དམངས་མི་ འབྲུས་མི།
- ག) སྤྱི་འོག་ཚོགས་པ་ འབྲུས་མི།
- ང) བོད་འོག་བདག་སྐྱོང་འགོ་དཔོན་ འབྲུས་མིའི་དྲུང་ཆེན།

འབྲུས་མི་ཚང་དགོས།

14 ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་ཚོགས་པའི་སྐབས་ འབྲུས་མིའི་གྲངས་ཁ་ཡོངས་བསྡེམས་ལས་ འབྲུས་མི་གསུམ་དུ་གཉིས་འཛོམས་དགོ།

15 རྫོང་ཁག་ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་ ཡངན་ ཁྲོམ་སྡེ་ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་ཚོགས་པའི་ སྐབས་ འབྲུས་མི་ཡོངས་བསྡེམས་ལས་ ཉུང་ཐག་འབྲུས་མི་གསུམ་འཛོམས་དགོ།

16 བོད་འོག་ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་ཚོགས་པའི་སྐབས་ འབྲུས་མི་ཡོངས་བསྡེམས་ལས་ ཉུང་ཐག་འབྲུས་མི་གསུམ་ ཚང་དགོ།

11. Dzongkhag Dispute Settlement Committee shall comprise of:

- a) Dzongdag as the Chairperson.
- b) Dzongrab, Member.
- c) Dzongkhag Legal Officer, Member.
- d) Head, Dzongkhag Land Sector, Member Secretary.

12. Thromde Dispute Settlement Committee shall comprise of:

- a) Thrompon, as Chairperson.
- b) Executive Secretary, Member.
- c) Legal Officer, Member.
- d) Thromde Demkhong Tshogpa, Member.
- e) Land Registration Officer, Member Secretary.

13. Gewog Dispute Settlement Committee shall comprise of:

- a) Gup, as the Chairperson.
- b) Mangmi, Member.
- c) Chiwog Tshogpa, Member.
- d) Gewog Administrative Officer, Member Secretary.

Quorum

14. The quorum of the Dispute Settlement Committee shall be two third of the total members of the Committee.

15. The quorum of the Dzongkhag Dispute Settlement Committee or Thromde Dispute Settlement Committee shall be at least three members of the Committee.

16. The quorum of the Gewog Dispute Settlement Committee shall be at least three members of the Committee.

- ༡༧ ཁྱིའཛོལ་གྱིས་ལས་འགན་འདི་ སྤྱིར་བཏང་ལས་རིམ་འགོ་བཟུང་བའི་འགན་ཁུར་
འབག་དགོ།
- ༡༨ འཇུས་མིའི་དྲུང་ཆེན་གྱིས་ ཚོགས་ཚུང་གི་ལཱ་འགན་ འཛོན་པོའི་འགན་ཁུར་བའི་འགན་ཁུར་
འབག་དགོ།

ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གི་ལཱ་འགན།

- ༡༩ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གི་ལཱ་འགན་ གཤམ་གསལ་ལཱ་ཞུ་བའི་ལཱ་དེ་ཡང་།
  - ༡) སའི་ཚུན་ཉོགས་ཚུ་ལེན་ཏེ་ ཐོ་བཀོད་འབད་ནི།
  - ༢) ཞིབ་དཔྱད་ཚོགས་ཚུང་གིས་ཐོབ་མི་ཉོགས་བཤད་ཚུ་ ཞིབ་དཔྱད་འབད་ནིའི་བཀའ་
བཀོད་བྱེད་ནི།
  - ༣) ཞིབ་དཔྱད་སྐབ་ལཱ་ལྟ་དང་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྐབ་བྱེད་ཚུ་སྐབས་ཏེ་ ཞིབ་དཔྱད་ཚོགས་
ཚུང་གི་ཞིབ་བཤད་ཚུ་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དེ་ རྒྱ་མཚན་ལྡན་པའི་གོས་ཚང་བཏོན་དགོ།

ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གི་དབང་ཚད།

- ༢༠ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་ལཱ་ གཤམ་གསལ་གྱི་དབང་ཚད་ཡོད་མི་དེ་ཡང་།
  - ༡) ཞིབ་དཔྱད་གྱི་དོན་ལཱ་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དབང་པོ་གང་རུང་ འབོད་བཀུག་འབད་ནི།
  - ༢) ངག་བཟོན་ ཡངན་ ཡིག་ཐོག་སྐབ་བྱེད་གང་རུང་ཚུ་ལེན་ནི།
  - ༣) མི་མང་གི་ཡིག་ཚང་ ཡངན་ ཁྲིམས་འདུན་ ཡངན་ མི་ངོམ་གང་རུང་ཚུ་ལས་ ཡིག་
ཚགས་ཚུ་ལེན་ནི།

ཚུན་ཉོགས་ཐོ་བཀོད་འབད་ཐངས།

- ༢༡ ལྷ་ཡིག་འདི་ ཁྲིམས་མཐུན་ཅིག་དགོ་པའི་ཁར་ ལྷ་ཡིག་ནང་དངོས་ཡོད་ཚུན་གཞིའམ་
ངོས་པར་གྲལ་གཏོགས་ཡོད་མི་ཅིག་དགོ།
- ༢༢ ཉོགས་ཚུན་ཅན་གྱི་མི་ངོམ་གྱིས་ ས་ཚའི་ཚུན་ཉོགས་ཡོད་པ་ཅིན་ རྟེན་འོག་བདག་སྤོང་
ཡངན་ ཁྲིམ་སྤེལ་ ལྷ་ཡིག་ཕུལ་དགོ།

17. The Chairperson shall be responsible for the overall functioning of the Committee.
18. The Member Secretary shall be responsible for the efficient conduct of the business of the Committee.

Functions of the Dispute Settlement Committee

19. The Dispute Settlement Committee shall have the following functions:
  - a) Receive and register land disputes;
  - b) Direct investigation of the disputes received by the Investigation Committee;
  - c) Review the investigation report, related evidences along with the findings of the Investigation Committee and award a reasoned decision.

Powers of the Dispute Settlement Committee

20. The Dispute Settlement Committee shall have the following powers:
  - a) Summon any witness relevant for investigation;
  - b) Require the production of any evidences- oral or documentary;
  - c) Require the production of any documents from any public offices or Court or persons.

Registration of Dispute

21. An applicant must have legal standing and the application must involve a concrete case or controversy.
22. An aggrieved person shall put an application to the Gewog Administration or Thromde if there exist a land dispute.

༢༩ ལྷ་ཡིག་ནང་ལུ་ གཤམ་གསལ་བད་དོན་ཚུ་ ཚུད་དགོས་དེ་ཡང་།

- ༡༧) ལྷ་ཡིག་སྤུལ་མིའི་མིང་།
- ༡༨) ལྷ་ཡིག་སྤུལ་མི་གི་མི་ཁྲུངས་ངོ་སྤྲོད་ཨང་།
- ༡༩) གཡུས།
- ༢༠) རྟེན་འོག
- ༢༡) ཁྲོམ་སྤེ།
- ༢༢) རྫོང་ཁག
- ༢༣) ཁྲམ་ཨང་།
- ༢༤) ཚུད་ལྷའི་མིང་།
- ༢༥) ཚུད་ལྷའི་མི་ཁྲུངས་ངོ་སྤྲོད་ཨང་།
- ༢༦) ཚུད་ཉེགས་ཡིན་པའི་ཁྲམ་ཨང་དང་ ཞིང་ཨང་།
- ༢༧) བརྒྱུད་འཕྲིན་ཨང་ ཡངན་ འགྲུལ་འཕྲིན་ཨང་།
- ༢༨) བརྒྱུད་འཕྲིན་དང་ འགྲུལ་འཕྲིན་ཨང་གཞན།
- ༢༩) ལྷ་ཡིག་སྤུལ་མི་གི་སྤོད་གནས་ཁ་བྱང་།

༣༠ ལྷ་ཡིག་ནང་དགོས་མཁོ་ཚུ་ཡང་།

- ༣༡) འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་དོན་ཁྲུངས་སྐྱགས་པའི་ ཡིག་ཐོག་གི་ལུ་བ།
- ༣༢) ཚེས་གངས།
- ༣༣) ཚོག་དོན་ལུ་བྲིས་བསྟུབ་ ཡངན་ སོར་བཙུག་འབད་བའི་ཚོག་བཀོད་མི་ཚོག
- ༣༤) ལྷ་བ་སྤུལ་མི་གི་རྟགས་ ཚུལ་མཐུན་སྤེ་བཀོད་པ།

༣༥ རྟེན་འོག་བདག་སྤྱོད་ ཡངན་ ཁྲོམ་སྤེ་གིས་ཐོ་དེབ་ཅིག་རྒྱུན་སྤྱོད་འབབ་དགོས་དང་ ཚུད་ ཉེགས་ཡིན་པའི་བདེན་ཁྲུངས་མངོན་གསལ་བྱུང་སྟེ་ ཡིད་ཆེས་འདྲོངས་ཞིན་མ་ལས་ ཚུད་ ཉེགས་དེ་ ཐོ་བཀོད་འབད་དགོ།

23. The application must contain the following information:
- (a) Name of the applicant;
  - (b) Citizenship Identity number of applicant;
  - (c) Village;
  - (d) Gewog;
  - (e) Thromde;
  - (f) Dzongkhag;
  - (g) Thram Number;
  - (h) Name of the respondent;
  - (i) Citizenship Identity Number of the respondent if possible;
  - (j) Thram No. and Plot No. under dispute;
  - (k) Contact Number of the applicant if any;
  - (l) Alternate Contact Number; and
  - (m) Local Address of the applicant.
24. The application shall be:
- (a) A written allegation with relevant facts;
  - (b) Dated;
  - (c) No erased or altered words;
  - (d) Duly signed by the applicant.
25. The Gewog Administration or Thromde shall maintain a case register and shall register the case upon being satisfied that there exists a prima facie case.

- ༢༤ རྩོད་ལག་ས་ཁམ་སྡེ་ཚན་གྱིས་ རྟོན་འོག་ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་ལས་ ཐོ་གཏུགས་སྟོན་མི་
ཚུང་ཉེགས་ཚུ་ ཐོ་བཀོད་འབད་ནི་འི་དོན་ལུ་ཐོ་དེ་བ་རྒྱུན་སྦྱོང་འབབ་དགོ།
- ༢༥ ཁྱིམ་ས་དོན་སྡེ་ཚན་གྱིས་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་ ཐོ་གཏུགས་སྟོན་མི་ཚུང་ཉེགས་ཚུ་ ཐོ་
བཀོད་འབད་ནི་འི་དོན་ལུ་ ཐོ་དེ་བ་རྒྱུན་སྦྱོང་འབབ་དགོ།
- ༢༦ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ དམིགས་བསལ་གྱི་སྐབས་དོན་དང་བསྐྱུན་ འོས་བབས་ཡོད་པའི་
ཚུང་ཉེགས་མ་གཏོགས་ ལུ་ཡིག་ཚུ་བཟང་ཀར་དུ་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་དོས་ལེན་མི་
འབད།
- ༢༧ ཚུང་ཉེགས་ཀྱི་ཐོ་དེ་བ་དེ་ ཟུར་སྐྱབས་ཀྱི་ པ་ནང་ རྟོན་དུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་སྐྱིག་བཀོད་ལྟར་
རྒྱུན་སྦྱོང་འབབ་དགོ།

ཚུང་ཉེགས་འདུམ་འགྲིག་འབད་བར་ས།

- ༣༠ སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་༥༤ པ་དང་འཁྲིལ་ ལམ་སྟོན་འདི་གི་དོན་ཚན་༥ པ་ རྟེན་
འཁོད་ཡོད་པའི་ ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་ཚུ་གིས་ རྩ་པན་ཚུ་གིས་ ཁྱིམ་ས་ཀྱི་ཚུང་དེམས་
གང་རུང་མ་འབབ་པའི་ཉེ་མ་ ས་ཚའི་ཚུང་ཉེགས་ཚུ་བདེ་སྐྱིག་གི་ཐོག་ལས་འདུམ་འགྲིག་
འབད་ཚོག།
- ༣༡ ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་ བདེ་སྐྱིག་གི་ཐོག་ལས་ཚུང་ཉེགས་སེལ་བའི་སྐབས་ གཤམ་
གསལ་གནད་དོན་ཚུ་བརྩི་འཛོག་འབད་དགོ་པ་དེ་ཡང་།
  - ཀ) ལུང་པའི་སོལ་རྒྱུན་ བྱང་འགྲིག་གི་གཞི་རྩ་གང་རུང་།
  - ཁ) ལུང་པའི་སོལ་རྒྱུན་ བྱང་འགྲིག་གི་གཞི་རྩ་གང་རུང་མེད་ན་ རང་བཞིན་གྱི་བྱང་ཁྲིམས་
ཀྱི་གཞི་རྩ་ཚུ།
  - ག) གཞི་རྩ་གང་རུང་ ཡང་ན་ འབྲུམ་མི་ཚུ་གིས་ནང་ཁ་ནང་འགྲིག་གི་སྦྱོང་བརྟེན་ནང་ལས་
ཐོབ་ཡོད་མི་ཤེས་བྱ་ལག་ལེན་འབབ་དགོ།
- ༣༢ ཉེགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་ གནད་དོན་ག་ར་གི་ནང་ མཐུན་འབྲེལ་གྱི་ཆ་རྒྱུན་ནང་འགྲིགས་
གཙོ་བོ་བཏོན་དགོ་པ་ལས་ རང་སེའི་དབང་ཁྲུབ་ནང་ཡོད་པའི་ཚུང་བཤེར་ བཤེར་འཕྲོ་ཚུ་
བྱང་བདེན་ཐོག་ལས་བདེ་འགྲིག་འབད་ཚུགས་པའི་འོས་བབས་ཡོད་པ་ཅིན་ ཚུང་བཤེར་
འཚམས་འཛོག་འབད་ཚོག།

26. The Dzongkhag Land Record Section shall maintain register for cases in appeal from the Gewog Dispute Settlement Committee.
27. The Legal Division shall maintain a case register for the cases in appeal to the Commission Secretariat.
28. No application put up directly to the Commission Secretariat shall be entertained except on special circumstances as deemed appropriate by the Commission Secretariat.
29. The case register shall be in the format prescribed in ***Annexure I***.

Amicable Settlement of Dispute

30. Pursuant to Section 56 of the Act, the Dispute Settlement Committees as defined in Section 9 of these Guidelines may settle the dispute amicably before the parties resort to any legal recourse.
31. The Dispute Settlement Committee in trying to resolve the dispute amicably shall have regard to-
  - (a) Any customary principle of mediation;
  - (b) Principles of Natural Justice in so far as any customary principles of mediation do not apply;
  - (c) Any principles or practice of mediation in which members have received any trainings.
32. The Dispute Settlement Committee shall, in all matters attempt to reach a settlement by mediation and may adjourn any proceedings relating to the dispute in which it is exercising jurisdiction, if it thinks that by doing so, a just and an amicable settlement can be reached.

འོས་མཚམས་མེད་པའི་ཚུད་ཉེགས་ཚུ་ བདེ་སྲིག་ཐོག་ལས་འདུམ་འགྲིག་འབད་མ་ཚོགས།

༣༣ ཉེགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གིས་ ཚུད་ཉེགས་ཚུ་ནང་ འབྲུག་གི་ཉེས་འགོལ་གྱི་ཁྲིམས་དེབ་ནང་ལུ་
འབྲེལ་བཤད་རྒྱུ་ཡོད་མི་ ཉེས་ལས་ཀྱི་གཞོན་འགོལ་གང་རུང་དང་འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་པ་
དང་ ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་ལས་ས་ཚ་སྡོད་ལེན་འབད་ཡོད་པ་ དེ་ལས་ས་ཚའི་ཚུད་ཉེགས་ནང་
རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ས་ཚའི་འབྲེལ་གནད་ཡོད་པ་ གཞན་ཡང་ གནས་ལུགས་གཅིག་མཚུངས་
ཡོད་པའི་ཚུད་ཉེགས་ཚུ་ བདེ་སྲིག་གི་ཐོག་ལས་འདུམ་འགྲིག་འབད་མི་ཚོག

ཚུད་ཉེགས་ཕྱིར་འབྲུད་གཏང་བཅངས།

༣༤ ཉེགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གི་འཛིན་གྱིས་ ཚོགས་ཚུང་གི་དབང་ཁྲབ་ལུ་མེད་པའི་ཚུད་ཉེགས་
དང་ གཞི་དོན་མེད་པའི་ཚུད་ཉེགས་ཀྱི་རིགས་ཡིན་པ་ཅིན་ ཅུ་ཕན་ལུ་ ཚུད་བཤེར་ཕྱིར་
འབྲུད་བཏང་བའི་རྒྱ་མཚན་བཀོད་དེ་ ཡིག་ཐོག་གི་བད་སྐུལ་བྱིན་དགོ།

ཚུད་ཉེགས་སེལ་ཐབས་ཀྱི་བྱ་བའི་གནད་ལྟོད།

ཞིབ་དཔྱད།

- ༣༥ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ཚུ་གིས་ ཚུད་ཉེགས་བདེ་སྲིག་གི་ཐོག་ལས་ འདུམ་འགྲིག་འབད་ནིའི་
དོན་ལུ་ ཚུད་ཉེགས་ཀྱི་ཅུ་ཕན་ཚུ་འབོད་བཀུག་འབད་དགོ།
- ༣༦ གལ་སྲིད་ བདེ་སྲིག་གི་ཐོག་ལས་འདུམ་འགྲིག་འབད་ཐབས་མེད་པ་ཅིན།
  - ༡) རྟེན་འོག་ རྫོང་ཁག་ ཡངན་ཁྲོམ་སྡེ་གིས་ ཐོ་བཀོད་འབད་ཡོད་མི་ཚུད་ཉེགས་ཀྱི་ས་
གནས་ཁར་ བདེན་དཔྱད་འགོ་འབྲེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཞིབ་དཔྱད་ཚོགས་ཚུང་
ཅིག་གཞི་བཅུགས་འབད་དགོ།
  - ༢) ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ཉེགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གི་འཛིན་གྱིས་ ས་གནས་ཁར་བདེན་
དཔྱད་འགོ་འབྲེན་འཐབ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཞིབ་དཔྱད་ཚོགས་ཚུང་ཅིག་གཞི་བཅུག་འབད་
དགོ།
- ༣༧ འབྲེལ་ཡོད་རྟེན་འོག་གིས་ ཞིབ་དཔྱད་འབད་བའི་སྐབས་ རྫོང་ཁག་གིས་མཁམས་རིག་དང་
ལྷན་པའི་ཐོགས་རམ་བྱིན་དགོ།

Amicable Settlement When Not Appropriate

33. The Dispute Settlement Committee shall not try to resolve disputes amicably where the disputes involve elements of any criminal offence defined in the Penal Code of Bhutan, transactions are carried out by illegal means, and the land dispute involves a State land and disputes of similar nature.

Dismissal of Dispute

34. Where a dispute is dismissed for want of a prima facie evidence or for want of jurisdiction to decide the dispute, the Chairperson shall serve a duly signed notice to the party citing reasons for such dismissal.

Dispute Settlement Procedure

Investigation

35. The respective agencies shall summon the parties to the dispute for resolving the dispute amicably.
36. In the event where amicable settlement is not possible-
  - a) The Gewog, Dzongkhag or Thromde shall institute an investigation Committee to carry out field verification of the dispute registered.
  - b) The Chairperson of the Committee at the Commission Secretariat shall institute an investigation committee to carry out field verification.
37. The Dzongkhag shall provide technical assistance to the Gewog where the Gewog has to undergo an investigation.

ཞིབ་དབྱད་ཀྱི་བུ་བའི་གནད་སྟོན།

- 31 ས་གནས་དབང་འཛིན་ ཡངན་ ཁྲིམས་དོན་སྡེ་ཚན་གྱིས་ ཞིབ་དབྱད་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ནི་
ཨིན་པའི་སྐོར་ ཉུང་ཤོས་ཉིན་གྲངས་ ༡༠ གྱི་སྤྲོ་གོང་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་རྩ་པན་ཚུ་ལུ་ ངོམ་
འབད་འོང་དགོཔ་ ཡངན་ དབང་ཚད་ཅན་གྱི་ངོ་ཚབ་ཅིག་ལུ་ འགན་དབང་སྟོན་ཐོག་
འབྲེལ་གཏོགས་འབད་དགོ་པའི་ཡིག་ཐོག་ལུ་བན་སྐུལ་འབད་དགོ།
- 32 བན་སྐུལ་ནང་ རྩ་པན་ཚུ་གི་མིང་དང་ ཁོང་རའི་མི་ཁྲུངས་ངོ་སྟོན་ལག་ཁྱེར་ཨང་ ཁྲམ་ཨང་
ཚུ་དེ་ཉིག་ལུ་ཡོད་པའི་ཞིང་ཨང་ གཡུས་ཁྲིམས་ ཟེད་འོག་ ཁྲོམ་སྡེ་ རྫོང་ཁག་བཅས་ ཚུ་དེ་ཉིག་ས་
གྲི་ཁ་གསལ་ཚུ་ངེས་པར་དུ་ཚུད་དགོ།
- 30 སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༤༤ པ་དང་འབྲེལ་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ཞིབ་དབྱད་
ཚོགས་ཚུང་ལུ་ གོགས་རམ་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ གཡུས་ཁའི་མི་ གོ་ཤེས་ཉན་ཤེས་ ཉུང་
ཤོས་གསུམ་བསྐོ་བཞག་འབད་དགོ།
- 31 རྫོང་ཁག་ཞིབ་དབྱད་ཚོགས་ཚུང་གིས་ ཞིབ་དབྱད་འགོ་འདྲེན་འཐབ་པའི་སྐབས་ ཟེད་འོག་
ལས་ངོ་ཚབ་འཛོམས་དགོ།
- 32 ཁྲིམས་དོན་སྡེ་ཚན་གྱིས་ ཚུ་དེ་ཉིག་ཞིབ་དབྱད་འབད་ནི་ཨིན་པའི་སྐོར་ལས་ ས་གནས་
དབང་འཛིན་བརྟུན་དེ་ འབྲེལ་ཡོད་རྩ་པན་ཚུ་ལུ་བན་སྟོན་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ རྫོང་ཁག་
བདག་སྐོར་ལུ་ ཡིག་ཐོག་ལུ་བན་སྟོན་དགོ། ཞིབ་དབྱད་འབད་བའི་སྐབས་ ཚུ་དེ་ཉིག་ནང་
འབྲེལ་གཏོགས་ཡོད་པའི་རྩ་པན་ཚུ་གི་མ་དོ་བར་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱི་ངོ་ཚབ་ཚུ་
འཛོམས་དགོ།
- 33 སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༤༥ པ་དང་འབྲེལ་ ཞིབ་དབྱད་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་ཐོབ་ཞེན་ལས་
ཉིན་གྲངས་ ༤༠ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཞིབ་དབྱད་ཚོགས་ཚུང་གིས་འགོ་འདྲེན་འཐབ་ཚར་བའི་
ས་གནས་ཁའི་ཞིབ་དབྱད་སྟན་ལུ་ ཁ་གསལ་བསྐྱེད་ལུ་ ཞིབ་བཤེར་དེ་ ཞིབ་བཤེར་དེ་ རང་
སའི་ཉིག་སའེ་ཚོགས་ཚུང་ལུ་གསལ་ལུ་འབད་དགོ།

34 ཞིབ་དབྱད་ཚོགས་ཚུང་གིས་ ཁྲུངས་གཏུགས་དང་གཞི་འཛིན་འབད་དགོ་པའི་སྐབས་བྱེད་དང་
ཡིག་ཆ།

- ཀ) ཁྲམ་རྟེན།
- ཁ) བསྐྱེད་ཀྱི་ཁྲམ་གསལ་པ།

Investigation Procedure

38. The Local Authority or the Legal Division shall serve a minimum ten working days' advance notice in writing to the respective parties to either attend in person or to nominate a competent person for the investigation to be carried out.
39. The notice shall contain details of the dispute including the names of the parties, Citizenship Identity Card No., Thram No., Plot in dispute, village, Gewog, Dzongkhag.
40. Pursuant to Section 46 of the Act, the Local Authority shall appoint a minimum of 3 senior citizens from the locality for assisting the Investigation Committee.
41. Representatives from the Gewog shall be present during the investigation carried out by the Dzongkhag investigation committee.
42. The Legal Division shall notify in writing to the Dzongkhag Administration for informing the respective parties regarding the dispute and the investigation through the Local Authorities. Apart from the parties to the dispute, representatives from the Local Authority shall be present at the field during the investigation.
43. Pursuant to Section 48 of the Act, the Investigation Committee shall compile a complete and a detailed report of the field investigation carried out by them and shall present their findings before their respective Dispute Settlement Committees within sixty days of the receipt of order of investigation.
44. Evidences and Documents to be referred by the Investigation Committee:
  - (a) Old Thram;
  - (b) New Sathram Compilation (NSC) Thram;

- ག) བསྐྱེད་ཀྱི་ཁྲིམ་གསལ་ལ།
- ང) རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་བསྐྱར་འཇལ་གྱི་ས་ཁུལ།
- ཅ) སའ་ཁ(སའ་ཁ་རོ་མ་ ཡངན་ བསྐྱེད་ཀྱི་ཁྲིམ་གསལ་ལ་གི་སའ་ཁ་ ཡངན་ རྒྱལ་ ཡོངས་ས་ཆ་བསྐྱར་འཇལ་གྱི་སའ་ཁ)
- ཆ) ས་འཇལ་སྐབས་ ས་མཚམས་བདེན་སྟོར་འབད་བའི་གིས་ཤོག (ཡོད་པ་ཅིན)
- ཇ) རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་བསྐྱར་འཇལ་གྱི་ཁྲིམ་གསལ།
- ཉ) ཕྱག་བཞག་ས་ཁུལ།
- ད) ཁྲིམ་གྱི་གནས་སྟུང་(རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་བསྐྱར་འཇལ་གྱི་ས་ཁུལ་གནས་སྟུང་དང་ ཨི་ས་ རྟོག་གནས་སྟུང་ དེལ་ཨི་སི་ཁི་ཟན་པོར་ལཱ་གནས་སྟུང་)
- ཐ) ས་གནས་གྱི་ཚོགས་པ་ ཡངན་ གོ་ཤེས་ཉན་ཤེས་ཚུལ་ས་ ངག་བཟོད།
- ད) ཁྲིམས་གྱི་འཁྲུན་ཚེད་ ཉེ་བཅོངས་གྱི་གན་རྒྱ་ གཞན་ཡང་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆའི་རིགས།

ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གི་ཞལ་འཛོམས།

- ༤༥ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གིས་ ཚུང་ཉོགས་ཚུ་སྒྲོན་གསལ་ཐོག་ གོས་ཐག་བཅད་ནིའི་ དོན་ལུ་ ཅུས་ཚེད་དང་ས་གནས་གཏན་འཁེལ་བཟོ་སྟེ་ ཞལ་འཛོམས་ཚོགས་དགོ།
- ༤༦ ཞིབ་དཔྱད་ཚོགས་ཚུང་གིས་ ཚུང་ཉོགས་ཀྱི་ཞིབ་བཤེར་སྒྲོན་ལུ་དང་ རྒྱབ་སྐྱོན་ཚུ་ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་ལུ་ གསལ་ ལུ་འབད་དགོ། གལ་སྲིད་ ཚུང་ཉོགས་ འདི་ལོག་སྟེ་ ཞིབ་དཔྱད་འབད་དགོ་པའི་ བསམ་འཆར་རེ་བཀོད་པ་ཅིན་ ཞིབ་ དཔྱད་ཚོགས་ཚུང་གིས་ ལོག་ཞིབ་དཔྱད་འབད་དེ་ དེའི་སྒྲོན་ལུ་ཚུ་ལཱ་མའི་ཞལ་ འཛོམས་ནང་ ཚོགས་ཚུང་ལུ་གསལ་ལུ་འབད་དགོ་པའི་བཀོད་རྒྱ་བྱིན་དགོ།
- ༤༧ ཞིབ་དཔྱད་ཚོགས་ཚུང་གི་ཞིབ་བཤེར་ཚུ་དང་ ཚོགས་ཚུང་འབྲུམ་མི་ཚུ་གི་མཁམས་རིག་ དེལ་ས་ཞིབ་དཔྱད་འབད་བའི་སྐབས་ལུ་ ཕ་ཕན་ཚུ་གིས་སྐྱབ་བྱེད་སྟེ་ གཞན་ འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཆ་ཚུ་སྒྲོན་ནི་ཡོད་པ་ཅིན་ འདི་ལུ་གཞི་བཞག་ཐོག་ ཚོགས་ཚུང་གིས་ རྒྱ་མཚན་ལཱ་པའི་གོས་ཚེད་བཏོན་དགོ།

- (c) New Sathram Compilation Thram Kappa;
- (d) National Cadastral Resurvey Programme (NCRP) Thram;
- (e) Maps (original, ,NSC and NCRP);
- (f) Endorsement form (if any);
- (g) NCRP Thram (kappa);
- (h) Chhazhag Sathram;
- (i) Thram Database (NCRP Thram Database, E-Sakor Database and E-citizen portal);
- (j) Statements from tshogpas or senior citizens within the locality;
and
- (k) Court judgments, sale deed and any other relevant documents.

Dispute Settlement Committee Meeting

- 45. The Dispute Settlement Committee shall meet at such times and places to hear and decide the disputes;
- 46. The Investigation Committee shall make presentations with their findings and recommendations before the Dispute Settlement Committee. Where the Committee is of the view that the dispute requires reinvestigation; the Committee shall direct the Investigation committee to carry out reinvestigation and present the findings before the committee in the next meeting;
- 47. The Committee shall pass a reasoned decision based on the findings of the investigation committee, expertise of the Committee members and other relevant documents produced as evidence (if any) by the parties during the investigation;

༤༩ ཚོགས་ཚུང་གི་གྲོས་ཚད་འདི།

ཀ) འཇུག་མི་ཚུ་གིས་ཚུལ་མ་ཐུན་སྟེ་མཚན་རྟགས་བཀོད་དགོ།

ཁ) ཚོས་གྲངས་བཀོད་དེ་ ཐིུ་རྒྱབ་དགོ།

ག) ཟུར་སྐྱུགས་^༣ པ་ནང་ ཚེད་དུ་འཁོད་པའི་སྐྱིག་བཀོད་དང་འཁྲིལ་བཏོན་དགོ།

༥༠ ལམ་སྟོན་འདི་ནང་གི་དོན་ཚན་^{༣༥} དང་^{༣༦} པ་དང་འཁྲིལ་མ་དགོ་པར་ ཚོགས་ཚུང་གིས་
ས་གནས་ཁར་ ཞིབ་དཔྱད་འབད་མ་དགོ་པའི་ཚུད་ཉོགས་ཚུ་ལུ་ ཡིག་ཚའི་རྒྱབ་བྱེད་ལུ་
གཞི་བཞག་སྟེ་ གྲོས་ཚད་བཏོན་དགོ།

༥༡ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གི་ཞལ་འཛུམས་སྐབས་ ཁྱི་འཛིན་མ་བཞུགས་པ་ཅིན་ ཁྱི་འཛིན་
ངོ་ཚབ་གྱིས་སྟེ་ དཔྱ་ཞུགས་མཛད་དགོ།

༥༢ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གིས་ ཁོང་རའི་ཞལ་འཛུམས་གྱི་གྲོས་བཅུད་བཞག་དགོ།

༥༣ ཚོགས་ཚུང་གི་གྲོས་ཚད་དེ་ བདག་སྐྱོང་དང་འབྲེལ་བའི་གྲོས་ཚད་ཅིག་ཡིན།

ཅུ་ཕན་ཚུ་ལུ་གྲོས་ཚད་བཀོ་བཀའ་འབད་ཐངས།

༥༣ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གིས་ རྒྱ་མཚན་ལྷན་པའི་ གྲོས་ཚད་གྱི་འདྲ་རེ་ཅུ་ཕན་ཚུ་ལུ་སྟོན་
དགོ།

༥༤ བྱེད་འོག་དང་ རྫོང་ཁག་ ཡངན་ ཁོམ་སྟེ་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་ཚུང་གིས་ བད་དོན་གྱི་དོན་
ལུ་ གྲོས་ཚད་གྱི་འདྲ་རེ་ ལྷན་ ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་སྐུལ་དགོ།

༥༥ ཁྱིམ་ས་དོན་སྟེ་ཚན་ ཡངན་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་འབྲེལ་ཡོད་ཅུ་ཕན་ཚུ་ལུ་ གྲོས་
ཚད་གྱི་འདྲ་ལེན་ཅིའི་དོན་ལུ་ ཚོས་གྲངས་བཀོད་དེ་ ཉོན་གྲངས་ ^༥ གི་སྐྱོང་ལས་
ཡིག་ཐོག་གི་བད་སྐུལ་སྟོན་དགོ།

༥༦ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྟེ་ཚན་ ཡངན་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཟུར་སྐྱུགས་^༣ པ་ནང་
ཚེད་དུ་བཀོད་ཡོད་མི་སྐྱིག་བཀོད་ནང་ གྲོས་ཚད་བཀོ་བཀའ་འབད་ཡོད་པའི་ཐོ་དེབ་རྒྱུན་
སྐྱོང་འཐབ་དགོ།

48. The decision of the Committee shall be:
  - a) Duly signed by the members;
  - b) Dated and sealed; and
  - c) The decision of the Committee shall be in the format prescribed in ***Annexure II***;
49. Notwithstanding Sections 35 and 36 of these Guidelines, the Committee shall, based on the document evidences, decide disputes which merit no field investigations;
50. At a meeting of the Dispute Settlement Committee, the chairperson or in his absence, the officiating chairperson shall preside the meeting;
51. The Dispute Settlement Committee shall cause minutes of its meetings to be kept; and
52. The decision of the Committee shall be an Administrative decision.

Distribution of the Copy of Decision to the Parties

53. The Committee shall furnish a copy of its decision to the parties stating reasons for the decision.
54. The Gewog or Dzongkhag or Thromde Dispute Settlement Committee shall furnish a copy of the decision of the Committee to the Commission Secretariat for information.
55. The Legal Division or the Local Authority shall serve a five days' prior notice in writing to the concerned parties mentioning the date on which they have to collect the copy of the decision.
56. The respective Division or Local Authority shall maintain a record of the distribution of the decision in the format prescribed in ***Annexure III***.

ཕྱོགས་ལྷུང་མེད་པའི་གསལ་བསྒྲགས།

༥༡ ཁྱིའཛིན་ ཡངན་ ཚོགས་རྒྱུང་འབྲུག་མི་ཚུ་གིས་ གཤམ་གསལ་གྱི་ཚུང་ཉོགས་ནང་ བཅའ་
མར་གཏོགས་ནི་ལས་ འཛེམ་དགོ་མི་དེ་ཡང་།

༡) ཚུང་ཉོགས་ནང་ལུ་གཤམ་གཏོགས་ཡོད་པའི་ཕ་ཕན་གང་རུང་དང་མཉམ་ ཉེ་མཚན་ཕོག་པ་
ཡངན།

༢) ཁོང་རའི་ རྩལ་སྤྲོམས་གྱི་ལྷ་བ་ལུ་གཞོན་པའི་ ཡངན་ གཞོན་ཉེན་ཡོད་པ་སླེ་གོ་བ་ལེན་
ནིའི་སྐབས་དོན་ ཡངན།

༣) ཁོང་རའི་སྦྱོང་ལམ་ཚུ་གིས་ ཀུན་སྦྱོང་རྣམ་གཞག་དང་འགལ་བ་ཡོད་པ།

ཁེ་ཕན་ལྷག་སྦྱོང།

༥༢ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་འབྲུག་མི་ཚུ་གིས་ ལུང་སྒྲགས་ པའི་ནང་གསལ་ལྷུང་གྱི་སྒྲིག་
བཀོད་དང་འབྲེལ་ ཁེ་ཕན་ལྷག་སྦྱོང་གསལ་སྟོན་འབད་དགོ།

ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་གི་གྲོས་ཚོད་བསྐྱར་ཞིབ།

༥༣ ལྷན་ཚོག་ཡིག་ཚང་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་ གཤམ་གསལ་གྱི་སྐབས་དོན་ཚུ་ནང་ ཁོང་
རའི་གྲོས་ཚོད་བསྐྱར་ཞིབ་འབད་དགོ་པ་དེ་ཡང་།

༡) རྒྱལ་པོའི་གཟིམ་དཔོན་ཡིག་ཚང་གིས་བཀའ་རྒྱ་གནང་བ་ ཡངན།

༢) ཕ་ཕན་གྱིས་གྲོས་ཚོད་ཐོབ་སྟེ་ཉིན་གངས་ ༣༠ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ ཐོ་གཏུགས་འབད་ཡོད་མི་
འདི་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གི་བསམ་འཆར་ལུ་ མི་དམངས་ཐ་དོན་ལུ་ཕན་ཐབས་ཡོད་
པའི་རིགས།

༣) དཔལ་ལྷན་འབྲུག་པའི་ཁྲིམས་གྱི་འདུན་ས་ལས་བཀའ་རྒྱ་གནང་བ།

༥༤ ཚུང་གཞི་དེ་ལོག་སྟེ་ཞིབ་དཔྱད་འབད་དགོ་པ་འཐོན་པ་ཅིན་ ཞིབ་དཔྱད་འབད་དེ་ ལྷན་ལུ་
ལུལ་ནིའི་དོན་ལུ་ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་ བསྐྱར་ཞིབ་ཚོགས་རྒྱུང་ཅིག་གཞི་བཙུགས་
འབད་དགོ།

༥༥ བསྐྱར་ཞིབ་ཚོགས་རྒྱུང་གིས་ ལོག་ཞིབ་དཔྱད་འབད་དགོ་པའི་བཀའ་རྒྱ་ཐོབ་སྟེ་ ཉིན་གངས་
༣༠ གི་ནང་འཁོད་ལུ་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུང་ལུ་ ཞིབ་བཤེར་སྣན་ལུ་གསལ་ལུ་འབད་དགོ།

Declaration of Impartiality

57. The Chairperson or the members of the Committee shall refrain from presiding or dealing with a dispute where:
- a) he is related to any of the parties; or
  - b) circumstances exist which affects or is construed to affect his impartiality; or
  - c) his acts contravene the code of conduct.

Conflict of interest

58. The members of the Committee shall declare conflict of interest as per the format prescribed in ***Annexure IV***.

Review of the Decision of the Dispute Settlement Committee

59. The Dispute Settlement Committee shall review its decision in the following circumstances-
- a) Upon the command of the Office of the Gyalpoi Zimpon; or
  - b) Where the Commission Secretariat is of the view that by doing so it would be in the interest of public, provided that the aggrieved party files an appeal to the Commission Secretariat within thirty days of the receipt of the decision; or
  - c) Upon the order of the Royal Court of Justice.
60. The Dispute Settlement Committee shall appoint a Review Committee to carry out reinvestigation of the case and to present their findings before it.
61. The Review Committee shall present its findings before the Dispute Settlement Committee within thirty days of the receipt of the order of reinvestigation.

མཐོ་གཏུགས་འབད་ཐངས།

༤༢ ཉམས་རྒྱུད་ཅན་གྱིས་ མཐོ་གཏུགས་འབད་ཚོག་མི་དེ་ཡང་།

༡) ཐོག་མའི་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་གི་གོས་ཚོད་གནང་མི་ལུ་ ཁེ་རྒྱུད་མ་བརྟུབ་པ་ཅིན་
ཐད་ཀར་དུ་ ཆེ་མཐོ་འི་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་ལུ་ ཐོ་གཏུགས་འབད་ནི་ ཡང་ན།

༢) ཐོག་མའི་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་གི་གོས་ཚོད་ལུ་ ཁེ་རྒྱུད་མ་བརྟུབ་པ་ཅིན་ ཚོགས་
རྒྱུད་དེ་ལུ་རང་མཐོ་གཏུགས་འབད་ བློ།

༤༣ ཐོག་མའི་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་གིས་ མཐོ་གཏུགས་ཀྱི་ལུ་བ་ཐོབ་སྟེ་ཉིན་གྲངས་༥ གི་ནང་
འཁོད་ལུ་ ཚུད་ཉོགས་དེ་ ཆེ་མཐོ་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་ལུ་སྤུལ་དགོ།

༤༤ མཐོ་གཏུགས་དེ་ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་གིས་ གོས་ཚོད་བཏོན་པའི་ཚེ་གྲངས་ལས་ ཉིན་
གྲངས་༣༠ གི་ནང་འཁོད་ལུ་འབད་དགོ།

༤༥ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་ ཉིན་གྲངས་༣༠ གི་ནང་འཁོད་ མཐོ་གཏུགས་ཀྱི་ལུ་བ་སྟོན་པ་ཅིན་
བྲེལ་གནད་སྤྲོད་གསལ་འབད་དེ་ གོས་ཚོད་བཏོན་དགོ།

༤༦ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་གིས་གནང་བའི་གོས་ཚོད་ལུ་ སློ་ཁ་མ་ཚོགས་
པ་ཅིན་ ཉམས་རྒྱུད་ཅན་གྱིས་ དབང་ལུས་ལྷན་པའི་ ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་སར་ མཐོ་གཏུགས་
འབད་ཚོག།

༤༧ འབྲུག་གི་མངོན་མཐོ་ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་སའི་བཀའ་ཡང་ མངོན་མཐོ་(༤༡)-༢༠༡༢/༢༢༢ ལྷོ་ལོ་
༢༠༡༢ ལྷོ་༡༡ པའི་ཚེས་ ༣༠ ཅན་མ་དང་འཁྲིལ་ མཐོ་གཏུགས་ཀྱི་དུས་ཡུན་ ཉིན་གྲངས་
༣༠ འདི་ནང་ གཞུང་གི་ངལ་གསོ་དང་ བདུན་ཕྱག་གི་ངལ་གསོ་ཚུ་མི་བརྩིས།

༤༨ མཐོ་གཏུགས་ཀྱི་དུས་ཡུན་ཉིན་གྲངས་༣༠ འདི་ ཟུ་ཕན་ཚུ་གིས་ ཡངན་ ཁོང་གི་ངོ་ཚབ་གང་
རུང་ཅིག་གིས་ གོས་ཚོད་ཀྱི་འདུ་ཐོབ་པའི་ཚེ་གྲངས་ལས་བརྩེ་དགོ།

Appeal

62. A party to a dispute may file an appeal:

- a) directly to a higher Dispute Settlement Committee against a decision of a subordinate Dispute Settlement Committee, or
- b) to the subordinate Dispute Settlement Committee against its decision.

63. The subordinate Dispute Settlement Committee shall forward the dispute to a higher Dispute Settlement Committee within five days of the receipt of such an appeal.

64. An appeal shall be filed within thirty days from the date of the decision passed by the Dispute Settlement Committee against which the appeal is brought.

65. Where an appeal is made to the Commission Secretariat within the said period of thirty days, the Commission Secretariat shall hear and decide an appeal.

66. An aggrieved party not satisfied with the decision of the Dispute Settlement Committee of the Commission Secretariat may file an appeal to a court of competent jurisdiction.

67. The thirty days appeal period shall be excluding public holidays and weekends. This appeal period of thirty days is pursuant to the notification of the Supreme Court of Bhutan vide letter no. Nyenthog(41)-2012/928 dated 30th November, 2012.

68. The thirty days appeal period shall be counted from the date the parties receive the copy of the decision himself or by any person on his behalf.

- ༤༩ འབྲེལ་ཡོད་སྡེ་ཚན་ ཡངན་ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཚ་པན་ཚུ་ལུ་གོས་ཚོད་སྡོད་པའི་
ཐོ་དེབ་རྒྱུན་སྒྲིབ་འཐབ་དགོ།
- ༥༠ གལ་སྲིད་ གོས་ཚོད་ཐོབ་སྡེ་ ཉིན་གངས་^{༣༠} གི་ནང་འཁོད་ མཐོ་གཏུགས་ཀྱི་ལུ་བ་ཐོ་
བཀོད་མ་འབད་བ་ཅིན་ ཚོགས་ རྒྱུད་གི་གོས་ཚོད་དེ་ མཐའ་དཔུང་ཨིན་མ་ལས་ དེ་
དང་འཁྲིལ་བསྟར་སྡོད་འབད་དགོ།
- ༥༡ ཚ་པན་གིས་ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་གི་གོས་ཚོད་ལུ་ མཐོ་གཏུགས་ལུ་ཞི་ཐག་བཅད་པ་
ཅིན་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ ཚང་ ཡངན་ འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལས་སྡེ་ལུ་ བར་ལན་འབད་ནིའི་
འགན་ཁུར་འབག་དགོ།

བསྟར་སྡོད།

- ༥༢ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་གནང་མི་གོས་ཚོད་ལུ་ མཐོ་གཏུགས་འབད་མི་མ་འཐོན་པ་ཅིན་
གོས་ཚོད་བསྟར་སྡོད་འབད་ནིའི་དོན་ལས་ བསྟར་སྡོད་ཚོགས་རྒྱུད་ཅིག་གཞི་བཙུག་འབད་
དགོ།
- ༥༣ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་འཛིན་གྱིས་ ཉོགས་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་གི་
གོས་ཚོད་ ཡངན་ ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་སའི་འཁྲུན་ཚོད་ བསྟར་སྡོད་འབད་ནིའི་དོན་ལུ་ བསྟར་
སྡོད་ཚོགས་རྒྱུད་ཅིག་གཞི་བཙུག་འབད་དགོ།
- ༥༤ ས་གནས་དབང་འཛིན་གྱིས་ ཡིག་ཐོ་བཞག་ནིའི་དོན་ལུ་ བསྟར་སྡོད་སྟན་ལུ་འབྲེལ་བ་ཅིག་
ཁྲིམས་དོན་སྡེ་ཚན་ལུ་སྤུལ་དགོ།
- ༥༥ ཁྲིམས་དོན་སྡེ་ཚན་གྱིས་ ས་ཁྲམ་དུས་མཐུན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལུ་ འབྲེལ་ཡོད་ས་ཚོ་བཀོད་
སྡེ་ཚན་དང་ སབ་ཁྲ་དུས་ མཐུན་བཟོ་ནིའི་དོན་ལས་ ས་ཆའི་ཆ་ཚོད་བར་དོན་སྡེ་ཚན་ལུ་
བསྟར་སྡོད་སྟན་ལུ་འབྲེལ་བ་ཅིག་སྡོད་དགོ།
- ༥༦ འབྲེལ་ཡོད་ས་ཚོ་བཀོད་སྡེ་ཚན་དང་ ས་ཆའི་ཆ་ཚོད་བར་དོན་སྡེ་ཚན་གྱིས་ ཁྲིམས་དོན་
སྡེ་ཚན་ལུ་ ཡིག་ཐོ་བཞག་ནི་དོན་ལས་ ས་ཁྲམ་དང་ སབ་ཁྲ་དུས་མཐུན་བཟོས་ཚར་བའི་
སྟན་ལུ་གི་འབྲེལ་བ་ཅིག་སྤུལ་དགོ།
- ༥༧ འབྲེལ་ཡོད་ཚ་པན་ཚུ་གིས་ ཁྲིམས་ཀྱི་འདུན་སར་མཐོ་གཏུགས་འབད་དེ་ ཁྲིམས་འདུན་
ལས་གནང་བའི་འཁྲུན་ཚོད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་སྤུལ་དགོས་དང་ དེ་དང་
འཁྲིལ་ཏེ་ ཁྲིམས་དོན་སྡེ་ཚན་གྱིས་དང་ལེན་འབད་དགོ།

69. The respective Division or Local Authority shall maintain a record of the receipt of the decision by the parties.
70. If no appeal is recorded within thirty days of the decision, the decision of the Committee shall be final and enforced accordingly.
71. The concerned party shall be responsible to inform the Commission Secretariat or the relevant agency, if he decides to go for an appeal against the decision of the Dispute Settlement Committee.

Enforcement

72. The Local Authority shall institute an Enforcement Committee for the enforcement of the decision if no appeal has been made against their decision.
73. The Chairperson of the Dispute Settlement Committee at the Commission Secretariat shall institute an Enforcement Committee for the enforcement of the decision of the Dispute Settlement Committee or the judgment of the court.
74. The Local Authority shall furnish a copy of the report of enforcement to the Legal Division for record.
75. The Legal Division shall furnish a copy of the report of enforcement to the respective Land Registration Division for updating the Thrams and Cadastral Information Division for updating the maps.
76. The respective Land Registration Division and the Cadastral Information Division shall submit a report on the updated Thram and cadastral records to the Legal Division for record.
77. The party concerned shall produce a copy of the Court's Judgment awarded on appeal cases to the Commission Secretariat and accordingly the Legal Division shall take necessary action.

ཕ་ཕན་གཅིག་རྒྱུང་ཞིབ་དཔུང།

༡༥ ཚུད་ཉེ་གསུམ་ནང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཕ་ཕན་གཅིག་གིས་ ཞིབ་དཔུང་གི་དོན་ལུ་ངོ་བོ་ཅུང་མ་
འབད་བ་ཅིན་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གིས་ ས་གནས་དབང་འཛིན་བརྒྱུད་དེ་ མི་ངོ་དེ་ལུ་མཐའ་
མཇུག་གི་བརྟུན་ལཱ་འབད་དགོ། གལ་སྲིད་ ཕ་བོ་གིས་དེ་ཁར་ཡང་སྟོན་ཏུ་འབད་མ་བརྟུབ་པ་
ཅིན་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གིས་ ཕ་བོ་གཅིག་རྒྱུང་ཞིབ་དཔུང་འབད་དགོ།

ཕ་ཕན་གཅིག་རྒྱུང་ གྲོས་ཚེད་ ཡངན་ འཁྲུག་ཚེད་བསྟར་སྲོད།

༡༦ ཕ་ཕན་གྱིས་ཉེ་གསུམ་སེལ་ཚོགས་རྒྱུད་གི་གྲོས་ཚེད་ ཡངན་ ཁྲིམས་འདུན་གྱི་འཁྲུག་ཚེད་བསྟར་
སྲོད་འབད་བའི་ནུམ་དུས་ལུ་ རོ་བཙུང་འབད་མ་བརྟུབ་པ་ཅིན་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གིས་ས་
གནས་དབང་འཛིན་བརྒྱུད་དེ་ མི་ངོ་དེ་ལུ་ མཐའ་མཇུག་གི་བརྟུན་ལཱ་འབད་དགོ། གལ་སྲིད་
ཕ་ཕན་གྱིས་ དེ་ཁར་ཡོད་པའི་ཅུང་མ་བརྟུབ་པ་ཅིན་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་གིས་ ཕ་བོ་
གཅིག་རྒྱུང་གི་གྲོས་ཚེད་ ཡངན་ འཁྲུག་ཚེད་བསྟར་སྲོད་འབད་དགོ།

སྤྱི་ཚོགས་དོན་ཚན།

བསྟར་བཅོས།

༢༠ སྤྱི་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གིས་ འབྲེལ་ཡོད་འབྲེལ་གཏོགས་ཅན་གྱི་ལས་སྡེ་ཚུ་དྲུང་མཉམ་འབྲེལ་
ཐོག་ལས་ དུས་སྐབས་གི་མཁོ་གལ་དང་བསྟུན་ཏེ་ ལམ་སྟོན་འདི་ཚུ་བསྟར་བཅོས་འབད་ཚོག་

ཚོག་དོན་གྱི་གོ་བ་ལེན་ཐངས།

༢༡ ལམ་སྟོན་འདི་ཚུའི་ནང་ དོན་འབྲེལ་གྱི་གོ་བ་སོ་སོ་རྟོགས་དགོས་མ་གཏོགས་ དེ་མིན་
ཚོག་འབྲུ་ གཅིག་ཚོག་གིས་ མང་ཚོག་ལུ་ཕྱོགས་གཉིས་ཆ་མཚུངས་གོ་ནི་དང་ ཚོག་འབྲུ་ཕོ་
རྟོགས་དབྱེ་བའི་གངས་སུ་ མོའི་དབྱེ་བ་ཡང་ཚུད་དགོ།

དབང་ཚད་ཡོད་པའི་དེབ་སྒྲིགས།

༢༢ གལ་སྲིད་ ལམ་སྟོན་འདི་ནང་ རྫོང་ཁང་དང་དེ་ཕྱིན་སྐད་ཀྱི་དེབ་སྒྲིགས་གཉིས་ཀྱི་བར་ན་ གོ་
དོན་མ་འདྲམ་ཏེ་འཐོན་པ་ཅིན་ རྫོང་ཁང་དེབ་སྒྲིགས་ལུ་དབང་ཚད་ཡོད་པ་སྡེ་ཆ་གནས་
བཞག་དགོ།

དོན་འབྲེལ་གྱི་དབང་ཚད།

༢༣ སྤྱི་ཚོགས་ཡིག་ཚང་འདི་ ལམ་སྟོན་འདི་ནང་གི་གོ་དོན་མ་འདྲམ་ཏེ་འཐོན་པ་ཅིན་ མཐའ་
དཔུང་གི་དོན་འབྲེལ་འབད་མིའི་དབང་འཛིན་ཨིན།

Ex-parte Investigation

78. Where the party to a dispute does not turn up for the investigation, the relevant agency shall serve a final notice to the person through the Local authorities. If the party fails to report, the relevant agency shall carry out the investigation ex-parte.

Ex-parte Enforcement of Decision or judgment

79. Where party fails to come during the time of enforcement of the decision of the Dispute Settlement Committee or the court judgment, the relevant agency shall serve a final notice to the person through the local authorities. If the party fails to report, the relevant agency shall enforce the decision or judgment ex-parte.

Miscellaneous

Amendment

80. The Commission Secretariat may by way of addition or variation, amend these Guidelines as and when deemed necessary in coordination with relevant stakeholders.

Rule of Construction

81. Unless otherwise indicated in these Guidelines, the words importing the singular number shall include plural number and vice versa and the words importing the masculine gender shall include the feminine gender.

Authoritative Text

82. In any instance of a difference in meaning between the Dzongkha and the English texts of these Guidelines, Dzongkha text shall be regarded as the authoritative text.

Authority of Interpretation

83. The Commission Secretariat shall be the final authority on the interpretation of differences in the meaning of these Guidelines.

ངེས་ཚིག་

- ༤༧ ལམ་སྟོན་འདི་ནང་ ཚིག་འགྲེལ་གྱི་གོ་བ་སོ་སོ་རྟོགས་དགོས་ན་མ་གཏོགས་ དེ་མིན།
- ༡) བཅའ་ཁྲིམས་ཟེར་མི་འདི་ འབྲུག་གི་སའི་བཅའ་ཁྲིམས་༢༠༠༧ ཅན་མ་ལུ་གོ།
  - ༢) ལྷན་ཚོགས་ཟེར་མི་འདི་ སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་༢ པ་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ གཞི་བཅུགས་འབད་མི་ རྒྱལ་ ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ལུ་གོ།
  - ༣) ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ཟེར་མི་འདི་ སའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་༩ པ་ནང་འགྲེལ་བཤད་རྒྱལ་ཡོད་པའི་ རྒྱལ་ཡོངས་ས་ཆ་ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་ལུ་གོ།
  - ༤) ས་གནས་དབང་འཛིན་ཟེར་མི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༣༡༩(༧༥) འོག་ལུ་འགྲེལ་བཤད་རྒྱལ་ཡོད་པའི་གོ་དོན་ལུ་གོ།
  - ༥) ཁྲིམས་དོན་སྡེ་ཚན་ཟེར་མི་འདི་ ལྷན་ཚོགས་ཡིག་ཚང་གི་ཁྲིམས་དོན་སྡེ་ཚན་ལུ་གོ།
  - ༦) ཕུ་ཕན་ཟེར་མི་འདི་ བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་དོན་ཚན་ ༣༡༩(༣༥) འོག་ལུ་འགྲེལ་བཤད་རྒྱལ་ཡོད་པའི་དབང་ཁྲལ་ཅན་གྱི་མི་ངོམ་ལུ་གོ།
  - ༧) འགྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ལས་སྡེ་ཟེར་མི་འདི་ ས་གནས་དབང་འཛིན་ལུ་གོ།
  - ༨) ལམ་སྟོན་འདི་གི་དོན་ཚན་༧༠ ནང་གི་ གོ་ཤེས་ཉན་ཤེས་ཟེར་མི་འདི་ འགྲེལ་ཡོད་མེད་འོག་གི་ཀུམོ་དང་དམངས་མི་ དེ་ལས་ ཚོགས་པ་ལུ་གོ།

Definitions

84. In these Guidelines, unless the context otherwise requires:

- a) The Act means the Land Act of Bhutan 2007.
- b) The Commission mean the National Land Commission constituted under Chapter 2 of the Land Act.
- c) The Commission Secretariat mean the National Land Commission Secretariat as defined in Section 9 of the Land Act.
- d) The Local Authority shall have the same meaning as defined under Section 319(45) of the Act.
- e) The Legal Division mean the Legal Division of the Commission Secretariat.
- f) The Party shall mean a juristic person as defined under Section 319(35) of the Act.
- g) The Relevant Agency shall mean the Local Authority.
- h) Senior Citizen in Section 40 of these Guidelines mean the Gup, Mangmi and the Tshogpa of the concerned Gewog.

མའི་རྩོད་ཉེན་མཚུ་བཤོད་ཀྱི་སྒྲིག་བཤོད།

མང་	རྩོད་ཅུ་ཡངན་ མཚུ་གཏུགས་པ།	རྩོད་ལྷོ་ཡངན་ ལན་རྒྱལ་མི།	རྩོད་ཉེན་མཚུ་ ཡང་མའི་མ་ ཞིང།	འཕམ་མང།	གཡུམ།	སྐོད་འོག་/ འཕམ་སྒྲི།	རྫོང་ལག	གཤམ་དོན་ ཡངན་ རྩོད་ཉེན་མཚུ་	ངུ་ གསོ།

Annexure I

Format for the Registration of Land Disputes

Sl. No	Plaintiff or Appellant	Defendant or Respondent	Plot(s) under dispute	Thram No	Village	Gewog	Dzongkhag	Issue or Dispute	Remarks

ས་ཚའི་ཚུད་ཉོགས་བསལ་མི་ཚོགས་རྒྱུ་གི་ཤོས་ཚོད་སྒྲིག་བཀོད།

སྤྱི་ཚེས་:.....

ཚུད་ཅུ།

མིང་:

ཕོ/མོ་:

མི་ཁྲུངས་དོན་ལྡན་ལག་ཁྱེར་ཨང་:

ཁྲུངས་ཨང་:

གཡུས་:

སྐད་འོག་ཁྲོམ་སྡེ་

རྫོང་འབག་:

དོན་ཁྲུངས་:.....

གནད་དོན་:.....

ཞིབ་བཤེར་:.....

རྒྱ་མཚན་:.....

ཤོས་ཚོད་:.....

ཚུད་ལྷ།

མིང་:

ཕོ/མོ་:

མི་ཁྲུངས་དོན་ལྡན་ལག་ཁྱེར་ཨང་:

ཁྲུངས་ཨང་:

གཡུས་:

སྐད་འོག་ཁྲོམ་སྡེ་

རྫོང་འབག་:

རྟགས།

འཕུས་མིའི་རྒྱང་ཚེ།

རྟགས།

འཕུས་མི།

རྟགས།

ཕུས་མི།

ཁྲི་འཛིན།

ཡིག་ཚང་གི་ཐིུ།

Annexure II

Format for the Decision of the Dispute Settlement Committee

Date:.....

PLAINTIFF

Name:

Male/Female:

Citizenship Identity Card No:

Thram No:

Village:

Gewog:

Dzongkhag:

DEFENDANT

Name:

Male/Female:

Citizenship Identity Card No:

Thram No:

Village:

Gewog:

Dzongkhag:

FACTS:.....

ISSUE:.....

FINDINGS:.....

REASONINGS:.....

DECISION:.....

Signature

Member Secretary

Signature

Member

Signature

Member

Chairperson

Office Seal

Annexure III

Format for the Distribution of the copy of the Decision

Plaintiff or Appellant	Defendant or Respondent	Document Received	Received On	Received By	Dispute or Issue	Remarks

Issued By

Signature
Dealing Official

ཁེ་སྐོར་ལྷན་སྐྱོད་ཀྱི་གསལ་བསྐྱེད་གསལ་

ང་(ངོ་མིང་) ..... མི་ལུངས་ངོ་སྤྱོད་ཡང་ ཡངན་ ཞི་གཡོག་ངོ་རྒྱལ་ཨང་
.....ཅན་མ་འཆང་མི་(གོ་གནས་).....(ལས་སྡེ)
..... ས་ཆའི་ཉོགས་སེལ་ ལམ་སྐོན་གྱི་དོན་ཚན་༡༠ པའི་དགོངས་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ ང་གིས་
(ལས་སྡེ) ..... འོག་ .....
(ཚོགས་ཚུངས་) གི་འཕུས་མི་སྡེ་ ཕྱག་ཕྱིད་ལུ་མི་ནང་ག་ཤམ་གསལ་གྱི་གསལ་བཏོན་འབད་མི་དེ་ཡང་

༡༽ ང་གིས་ .....ཚོགས་ཚུངས་ནང་ ཁྱིའཛོན་འབད་མི་ ཡངན་ འཕུས་མི་སྡེ་
འགན་ཁག་འབག་མི་ལུ་ ཁེ་སྐོར་ལྷན་སྐྱོད་མེད་པ་ ཡངན་ དེ་བཟུང་བསྐྱེད་པས། གལ་སྲིད་ ང་
གིས་ ཚོགས་ཚུངས་གི་ལུ་འགན་འབག་པའི་སྡེ་གོང་ལས་ ཡངན་ ལུ་འགན་འབག་པའི་ནམ་དུས་ལུ་
དེ་ལྟུགས་ཀྱི་ཁེ་སྐོར་ལྷན་སྐྱོད་འབྱུང་པ་ཅིན་ དེ་འབྲེལ་ལས་ འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྡེ་ལུ་ བརྟེན་ལན་
འབད་འོང་ ཡངན་

༢༽ ག་ཤམ་གསལ་གྱི་རྒྱ་མཚན་དང་འབྲེལ་བའི་ ཚོགས་ཚུངས་གི་འདུན་སའི་ཚུད་ཉོགས་དང་ག་ཅིག་ཁར་
ང་ལུ་ཁེ་སྐོར་ལྷན་སྐྱོད་མེད།

- ༡) བཟུང་ཚང་འཕུས་མི།
  - (ཀ) ལྷིམ་གུང་ག་ཅིག་པ།
  - (ཁ) མི་ཕྱིས་ག་ཅིག་པ།
- ༢) ཐག་ཉེ་བའི་མི་ཚན།
- ༣) ག་ཉེན་ཚན། (ག་ཉེན་གྲོགས་དང་འབྲེལ་བའི་ཉེ་འཁོར་)
- ༤) ག་ཉེན་ཟླ།
- ༥) འགན་ལོགས་ ཡངན་ ཚོགས་ཉེ་ཤོས།

ད་ལན་ ང་གིས་ཤེས་བྱ་གང་དུག་ཐོག་ལས་ གོང་གི་བརྟེན་དོན་འདི་ ག་ཉེན་འཁེལ་བཏོན་པ་ཨིན་མི་འདི་ལུ་
གལ་སྲིད་ གསལ་བསྐྱེད་ཀྱི་ མ་བཏོན་པའི་རིམ་པ་རེ་འཐོན་པ་ཅིན་ ང་ལུ་བདག་སྐྱོད་དང་འབྲེལ་བའི་
དང་ལེན་དང་ ཡངན་ ལྷིམ་ས་འབྲེལ་གྱི་དང་ལེན་རྒྱ་དམ་དོན་མཚན་གནང་ཟེར་ལུ་ཨིན།

རྟེན་གསལ།
ས་གནས་:
སྤྱི་ཚེས་:

DECLARATION OF CONFLICT OF INTEREST

I, ...(name), bearing CID or
EID No.....(Position Title).....
.....(Agency) ..... as per the
provisions of Section 20 of the Land Dispute Settlement Guidelines, I
declare that in serving as a member of .....
(Committee) in ..... (Agency):

- 1) I do not have or anticipate any Conflict of Interest in presiding or sitting as a member of.....Committee. I shall notify the Agency concerned immediately in the event such interests arise in the course of or before discharging my duty as a committee member; OR
- 1) I do have Conflict of Interest with the dispute before the committee in view of the following reason(s):
  - i) Family Member
    - a) Same Household
    - b) Same Census
  - ii) Close Relative
  - iii) In-Laws
  - iv) Spouse
  - v) Close Associates or friends

I hereby confirm that the above information is true to the best of my knowledge. In the event the above declaration is found to be incorrect, I shall be liable for administrative or legal action(s).

Signature

Place;

Date: